

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน
กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก วรวุฒิ สํารานู
รองเสนาธิการ กองพลทหารราบที่ 3

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี
โดย พันเอก วรุฒิ สำราญ
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก สุเทพ ยั่งยืน

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ชนะชัย พลเตชา)

ประธานกรรมการ

พลตรี

(สวรราชย์ แสงผล)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(สุเทพ ยั่งยืน)

กรรมการ

พันเอก

(พิษชญาน พวงทอง)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(กัญญ์ณัฐ แสงภัทรเนตร)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พินเอก วรวุฒิ สำราญ
เรื่อง	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหายาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี
วันที่	กันยายน 2563 จำนวนคำ : 6,825 จำนวนหน้า : 19
คำสำคัญ	การมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สถานการณ์และแนวโน้มปัญหา ยาเสพติด ในพื้นที่รับผิดชอบ สภาพปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน ของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสม ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความสำคัญของประชาชนในการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรให้ความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับประชาชน ถึงความสำคัญของปัญหา และเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา โดยการประสานสอดคล้องกับทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะต้องยึดถือตามแผนและยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ และจะต้องสามารถสนธิกำลัง และทรัพยากร รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกันได้ ทั้งฝ่ายทหาร ฝ่ายพลเรือน หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชน

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Worawut Sumran

TITLE : Guidelines for enhancing public participation in the prevention and solution of drug problems of the Civil Affairs Operation Unit, Surasakmontri forces

DATE : September 2020 **WORD COUNT:** 6,825 **PAGES:** 19

KEY TERMS : Public participation, Prevention and solution of drug problems, Civil Affairs Operation Set of the Surasakmontri Forces.

CLASSIFICATION: Unclassified

Study on ways to promote public participation to solve drug problems of the Civil Affairs Operation Unit, Surasakmontri Forces responses to the 20-year national strategy for security. The study is to find out various factors and explore the master plan and policies related to drug prevention and resolution, as well as, finding suitable ways to promote public participation in the operation of the Civil Affairs operation set, Surasakmontri Forces. This research giving insight into the ways and roles of the people, including the public sector in promoting and participating in the prevention and suppression of drugs of the Civil Affairs Operation Unit, Surasakmontri Forces in the 5 Border Districts, Loei Province. People should act in accordance with the roles and responsibilities that are appropriate and coordinate with all departments and all related organizations in resolving the stated problem. It is necessary to adhere the national strategic plan and must be able to reconcile forces and resources as well as work together for the military, civilian, various agencies and citizens

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก รองผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก และคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ และประสบการณ์ ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ในการควบคุมดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด คณาจารย์ทุกท่าน ให้ความรู้ ให้ความรัก ความเข้าใจ สร้างสิ่งกระตุ้น ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก สุเทพ ยั่งยืน พันเอก ชนะชัย พลเตชา พันเอกหญิง กัญญ์ณัฐ แสงภัทรเนตร และ พันเอก พิชชญาณ พวงทอง ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียด จนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ยังได้รับกำลังใจและ คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลตรี สวรราชย์ แสงผล ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณวิทยาลัยการทัพบก ที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย และนักศึกษาทุกคน ด้วยความจริงใจ จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหวัง คุณงามความดีและผลลัพธ์ที่มีคุณค่าอันพึงได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ตลอดจนครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณ ด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อกองทัพบก และประเทศชาติต่อไป

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น ถือเป็นปัญหาที่สำคัญ ส่งผลเสียต่อประเทศชาติโดยรวมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น คน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม นำไปสู่การเกิดอาชญากรรม มีผลโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม ซึ่งประเทศไทยประสบปัญหายาเสพติด ทั้งในด้านการเป็นพื้นที่การผลิต การเป็นพื้นที่การแพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านของยาเสพติด¹ โดยมีตัวยาหลักที่ประสบปัญหาคือ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ สารระเหย และสารเสพติดประเภทออกฤทธิ์บางชนิด พื้นที่แหล่งผลิตยาเสพติด ทั้งยาบ้า ยาไอซ์ และ เฮโรอีนส่วนใหญ่ยังคงอยู่นอกประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่อิทธิพลของชนกลุ่มน้อยที่อาศัยในประเทศเพื่อนบ้านอยู่ตอนเหนือของประเทศไทย มีศักยภาพในการผลิตไม่จำกัด มีโครงข่ายและเครือข่ายอีกทั้งความร่วมมือของอุปกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ ในการลักลอบนำเข้า ที่สลับซับซ้อน ยากต่อการจับกุม สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทยตามแนวชายแดน ยังคงมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งความต้องการยังคงมีมาก พื้นที่นำเข้าได้ขยายพื้นที่จากพื้นที่ชายแดนประเทศไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทางภาคเหนือ มายังพื้นที่ชายแดนไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับเครือข่ายผู้ลักลอบนำเข้ามีทั้งกลุ่มคนต่างชาติและกลุ่มพ่อค้าคนไทยมีการขยายมากขึ้น แนวโน้มจะมีการขยายการลักลอบนำเข้าในพื้นที่ชายแดนประเทศไทย - ราชอาณาจักรกัมพูชา จะทำให้ยากต่อการควบคุมและพื้นที่ปฏิบัติการจะมากขึ้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงเท่าเดิม หรือการมอบภารกิจเพิ่มเติมต่อกำลังที่มีอยู่แล้วยังไม่เพียงพอหรือสอดคล้องกับสถานการณ์²

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 1 ประเด็นด้านความมั่นคง³ รัฐบาลจึงได้มีนโยบายให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของภัยยาเสพติดเป็นภัยที่ร้ายแรง จึงได้มีแผน คำสั่ง นโยบายประกาศสงครามต่อสู้กับภัยยาเสพติดโดยใช้กำลังของ ตำรวจ ทหาร พลเรือน หลายหน่วยงาน และประชาชนทุกภาคส่วน ผนึกกำลังช่วยกันแก้ไข ความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจหลายหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก ขาดการบูรณาการ ต่างคนต่างทำแผน ขาดการประสานสอดคล้อง แต่สถานการณ์ยังคงมีการแพร่ระบาด การนำเข้ายังไม่ลดลง มีการนำเข้าปริมาณครั้งละมาก ๆ การจับกุมสามารถจับได้หลายครั้งและมีจำนวนมาก แต่แนวโน้มยังคงมีการลักลอบนำเข้ามา และมีโดยต่อเนื่อง ภัยยาเสพติด จึงยังคงเป็นปัญหาของชาติ ที่รอการแก้ไขให้หมดสิ้นไป อันจะส่งผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี⁴ พบว่าสถานการณ์ยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ยังขาดการประสานสอดคล้องและความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาเสพติดในพื้นที่มีแนวโน้มที่สูงขึ้นซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human Security) และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ เพื่อให้การดำเนินงานของ ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน ของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี เป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พุทธศักราช 2561 - 2580) ประเด็น ความมั่นคงไปสู่จุดหมายปลายทางในภาพรวมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในระยะ 20 ปี ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงได้กำหนดเอาไว้ คือ "ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข" จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านชุมชน ให้สามารถรวมพลังภาคประชาชนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กอง

กำลังสุรศักดิ์มนตรี ใน 3 ประเด็นหลัก คือ เพื่อศึกษา สถานการณ์และแนวโน้มปัญหา ยาเสพติด ในพื้นที่รับผิดชอบ สภาพปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน ของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เหมาะสม ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

ภารกิจชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี เป็นหน่วยขึ้นตรงของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ 2 และศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก มีภารกิจดำเนินการตามแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ 2 และศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ด้วยการบูรณาการกับส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอำนาจการประสานงาน การสกัดกั้น ปราบปราม ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่อำเภอชายแดนและพื้นที่อำเภอตอนในที่ต่อเนื่องของจังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ด้วยการประสานงานกับชุดปฏิบัติการข่าวชุดปฏิบัติการสกัดกั้นและปราบปราม ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยใช้ กองบังคับการควบคุม ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นกลไกหลักในการบูรณาการประสานงานการปฏิบัติระดับพื้นที่ ด้วยการปฏิบัติการลาดตระเวน ฝ้าตรวจ ซุ่มโจมตี ปิดล้อมตรวจค้น และจัดตั้งจุดตรวจจุดสกัด การลักลอบนำเข้ายาเสพติด บริเวณแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ ⁵

ตลอดจนมุ่งเน้นการสร้างสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด ด้วยการจัดตั้งหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ จัดตั้งหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด และ สร้างเครือข่าย

ผู้นำหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีความเข้มแข็งเพียงพอสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนและจัดตั้งแกนนำหมู่บ้านชุมชนในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อพัฒนาและจัดตั้งระบบการเฝ้าระวังหมู่บ้านชุมชน ป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งเพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และ ดำเนินงานตามเป้าประสงค์หลัก คือ มุ่งเน้นงานด้านการสร้างมวลชนเป็นหลัก เน้นมาตรการในระบบป้องกัน กำหนดกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ที่ตอบสนองและครอบคลุมงานตามแนวนโยบายหรือแผนงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล

โดยผลลัพธ์สุดท้ายที่มุ่งหวังคือ ผู้นำหมู่บ้าน ชุมชนในทุกระดับมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึก มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกระบบ สามารถเป็นผู้นำที่ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนในหมู่บ้านชุมชน สามารถรวมพลังภาคประชาชนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และ หมู่บ้านชุมชน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยชุมชนเองอย่างสันติวิธีและมีความยั่งยืน ก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด รวมทั้ง การสนับสนุนงานด้านการข่าวของมวลชนที่ผ่านการฝึกอบรม นำไปสู่การสกัดกั้นจับกุมผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด

สถานการณ์และแนวโน้มปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

จากรายงานผลการดำเนินงาน ของ ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 2 ที่ได้ปฏิบัติการกิจตามแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ในพื้นที่อำเภอชายแดนและพื้นที่อำเภอตอนในที่ต่อเนื่องของจังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม และ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ๑ สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนที่รับผิดชอบนั้น การ

ลักลอบนำเข้ายาเสพติดส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าในพื้นที่ชายแดนด้านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยกลุ่มขบวนการค้าที่เชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในสหพันธรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ใช้เส้นทางลำเลียงยาเสพติดผ่านภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนกระจายเข้าแหล่งพักยาตามแขวงต่าง ๆ บริเวณชายแดนเพื่อลักลอบนำเข้าเขตไทย โดยเฉพาะชายแดนด้านจังหวัดนครพนม เป็นพื้นที่ที่มีการนำเข้ารุนแรงเพิ่มมากขึ้น

จากสภาพภูมิประเทศบริเวณชายแดนเป็นแม่น้ำ และลำน้ำมีช่องทางและท่าข้ามจำนวนมากและในประเทศเพื่อนบ้านมีแหล่งพักยากระจายอยู่ตลอดแนวชายแดนที่กลุ่มผู้ค้าเตรียมลักลอบนำเข้าฝั่งไทย รวมทั้งอาจมีเจ้าหน้าที่รัฐของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบางกลุ่ม มีส่วนรู้เห็นและรับผลประโยชน์ จากขบวนการค้ายาเสพติด ทำให้เป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหา ส่วนการนำเข้ารายย่อยจะทยอยลำเลียงในปริมาณไม่มากเพื่อลดเกณฑ์เสี่ยง โดยแรงงานต่างด้าวหรือราษฎรไทยที่รับจ้างซุกซ่อนตามร่างกาย, เสื้อผ้า, สัมภาระ, สินค้าอุปโภคบริโภค ผ่านช่องทางและท่าข้ามธรรมชาติหรือท่าข้ามประเพณีเป็นหลัก ก่อนจะนำส่งให้กับผู้ค้าเครือข่าย ณ จุดนัดหมายในพื้นที่ตอนใน การค้าและแพร่ระบาด ยาเสพติด ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูง กลุ่มผู้เสพยาใหม่ยังคงเพิ่มสูงขึ้น กลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมยังมีความเชื่อว่าการเสพยาบ้าสามารถช่วยให้มีแรงทำงานได้ ซึ่งส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีนักค้ารายย่อยในพื้นที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา⁷

นอกจากนี้สิ่งบ่งชี้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีรุนแรงเพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากสถิติการจับกุมและตรวจยึดยาเสพติดบริเวณชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมามีพบว่ามีสถิติการจับกุมยังคงสูงขึ้นต่อเนื่องดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสถิติการจับกุมการกระทำผิด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ปี 62 และ 63⁸⁻¹²

จังหวัด	สถิติการจับกุม (เปรียบเทียบ 6 เดือนแรกของปีงบประมาณ)							
	จำนวน (ครั้ง)		ผู้กระทำผิด (คน)		ยาบ้า (เม็ด)		กัญชา (กก.)	
	ปี 62	ปี 63	ปี 62	ปี 63	ปี 62	ปี 63	ปี 62	ปี 63
จว.ล.ย.	177	143	229	187	187,187	147,305	3.54	34.37
จว.น.ค.	72	207	88	198	398,115	3,171,914	1,111.67	653.77
จว.บ.ก.	190	324	265	431	276,146	446,860	2,289.12	2,283.22
จว.น.พ.	70	167	78	186	436,055	9,256,519	1,935.01	2,701.20
จว.ม.ห.	42	71	49	86	4,149,376	1,573,915	185.58	296.84
รวม	551	912	709	1,088	5,446,879	14,596,513	5,525.01	5,969.42

นอกจากนี้บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชน ที่มีความเป็นเมืองที่มีพื้นที่แนวชายแดนจะมีขนาดและความซับซ้อน ของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายโดยใช้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเพียงอย่างเดียวทำได้ยาก จึงส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ประสิทธิผลหรือความสำเร็จในการดำเนินงานการใช้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จะทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบท มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชนและร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง

สภาพปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน

การดำเนินงานที่ผ่านมาของ ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ ได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรง อีกทั้งยังมีหน่วยงานด้านการสนับสนุน หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ แม้จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่หากกระทำเพียงลำพัง และข้าราชการในพื้นที่เท่านั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีการจัดตั้งไว้หลายลักษณะ¹³ รูปแบบการปฏิบัติงาน ได้แก่ การเฝ้าระวัง การแจ้งข่าวสาร การเข้าเวรยามตามหมู่บ้าน การเข้าเวรยามตามจุดสกัดกั้น/จุดตรวจ การลาดตระเวนร่วม โดยเฉพาะงานที่สำคัญที่สุดคือ การแจ้งข่าวสาร และการเข้าเวรยาม แต่ถ้าสามารถนำประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพลังประชาชนเหล่านี้จะสามารถเพิ่มศักยภาพการทำงานของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรีได้อย่างดี และลดเขยจุตอ่อนของเจ้าหน้าที่ได้ เช่น ความคุ้นเคยกับพื้นที่และบุคคล กลมกลืนกับขบวนการค้ายาเสพติดได้ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันแนวโน้มของปัญหายาเสพติดในพื้นที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง ความอ่อนแอของครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้ภูมิด้านทางสังคมไม่สามารถป้องกันปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในช่วงเวลาที่ผ่านมามีชุมชนในพื้นที่อยู่ในสภาพที่อ่อนแอ ความเข้มแข็งที่เคยพึ่งตนเองได้พึ่งพากันเองได้ลดน้อยลง ต้องพึ่งพาและหวังพึ่งปัจจัยภายนอก ซึ่งความอ่อนแอของชุมชน ความไม่มีภูมิคุ้มกันของชุมชนเป็นเหตุสำคัญให้ปัญหายาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าว ประชาชนจึงมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพราะประชาชนสามารถล่วงรู้และเข้าถึงขบวนการค้ายาเสพติดได้ง่ายกว่าเจ้าหน้าที่ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด จำเป็นต้องค้นหาปัญหาต่าง ๆ ตามบริบทของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การร่วมกันในการแก้ไขปัญหายาต่อไป

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตัวเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารรายงานการวิจัย นักวิชาการ บทความ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ 4 ขั้นตอนดังนี้¹⁴⁻¹⁸

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้วโครงการต่าง ๆ ที่วางออกมาจะไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมามีได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง โครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่จุดหมายได้โดยง่าย เพราะประชาชนจะเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนเข้ามามีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหายาของพวกเขาด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตาม นักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในการวางแผนควรมีส่วนเข้าไปร่วมในการวางแผน

ด้วยเพื่อคอยให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการวางแผนกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาแต่ มิใช่ นักพัฒนาเหล่านี้จะไปเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเสียเอง เพราะผลเสียที่จะติดตามมาก็คือ ประชาชนจะ ไม่สามารถดำเนินการช่วยตัวเองได้ในโอกาสต่อ ๆ ไป การที่ ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขและ แนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรม นั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกเป็น เจ้าของในกิจกรรมแล้วผลที่ตามมาก็คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นอกจากนั้นแล้วนักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในรูป ของทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนมีอยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน แทนที่จะ ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยจากภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมด การดำเนินกิจกรรมร่วมกันนี้จะ เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นนี้จะทำให้ประชาชนมีการประเมินว่า ผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้นได้รับผลดีหรือ ได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงไร และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับการดำเนินการนั้น การที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินนี้จะทำให้ประชาชนรู้แจ้งเห็นจริงว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร ซึ่งพวกเขาจะนำไปใช้วางแผนทางแก้ไขในโอกาสต่อไปได้

ซึ่งสามารถแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 5 ระดับ ดังนี้^{19 - 23}

1. **การให้ข้อมูลข่าวสาร** ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็น ระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด วิธีการให้ข้อมูล สามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อ

- ต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ และ การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
2. **การรับฟังความคิดเห็น** เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น
 3. **การเกี่ยวข้อง** เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น
 4. **ความร่วมมือ** เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น
 5. **การเสริมอำนาจแก่ประชาชน** เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 1 ประเด็นด้านความมั่นคง ได้กำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพลและผู้ประพฤตินิยมชอบโดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพ คือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารรายงานการวิจัย นักวิชาการ บทความ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมี

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สามารถสรุปรูปแบบของยาเสพติดได้ทั้งหมด 4 รูปแบบดังนี้^{24 - 27}

1. **รูปแบบศีลธรรมกฎหมาย (The Legal-Moral Mode)** เน้นความสำคัญที่ตัวยา ซึ่งถูกจำแนกออกเป็นชนิดที่ปลอดภัย และเป็นอันตราย (ปลอดภัยหมายถึง กฎหมายหรือสังคมไม่ห้ามใช้) จึงใช้วิธีควบคุมเกี่ยวกับการปลูกพืชเสพติด การควบคุมการจำหน่าย การลงโทษผู้ค้ายา การออกคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของยา การเพิ่มราคา ยา ซึ่งมีผลต่อทางร่างกาย จิตใจและสังคมอย่างแรง นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความอันตรายของยาบางชนิดที่ทำให้เกิดปัญหา แนวคิดนี้เชื่อว่า การลงโทษ และการขู่ว่าจะลงโทษจะช่วยให้คนกลัว
2. **รูปแบบสุขภาพอนามัย (The Public Health Model)** แนวความคิดนี้มองปัญหายาเสพติดว่าเป็นเรื่องของสุขภาพอนามัย หรือเป็นโรคร้ายไข้เจ็บ และมองว่ายาที่ก่อให้เกิดการติดยาได้เป็นปัญหาที่หนักใจมากกว่าอันตรายของยา ความแตกต่างประการสำคัญของการมองปัญหายาเสพติดตามสองแนวความคิดนี้ คือในแนวความคิด สุขภาพอนามัยไม่แยกยาออกเป็น ยาถูกกฎหมายหรือยาผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงมักรวมเอา แอลกอฮอล์(เหล้า) นิโคติน และ คาเฟอีน เข้าไว้ในพวกสารเสพติดด้วย แต่ว่าแยกสิ่งเสพติดเหล่านี้ออกจากสิ่งอื่น ๆ ในแง่ที่ว่า เป็นสิ่งที่ยอมรับ หาได้ง่าย และคนใช้กันทั่วไปหรือไม่
3. **รูปแบบจิตวิทยา-สังคม (The Psycho-Social Model)** รูปแบบนี้เน้นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์และเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการป้องกันลักษณะนี้จะเน้นปลูกฝังค่านิยม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไม่ให้เข้าไปใช้ยาเสพติด ตลอดจนปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้คนหันไปใช้ยาให้ดีขึ้น
4. **รูปแบบทางสังคม-วัฒนธรรม (The Social-Culture Model)** เน้นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ลดความกดดัน ส่งผลการใช้ยาเสพติดน้อยลง เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และองค์กรทางสังคม ควรตอบสนองพื้นฐานความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

แนวคิดการแก้ปัญหายาเสพติดโดยการสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

การเอาชนะปัญหาเสพติดที่มุ่งเน้นการดำเนินการในระดับชุมชนและหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไขด้วยความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจช่วยกันสร้างชุมชนและหมู่บ้านของตนเองให้เข้มแข็งน่าอยู่ปลอดภัยร่วมกันต้านยาเสพติด จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารรายงานการวิจัย นักวิชาการ บทความ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปแนวคิดการแก้ปัญหาเสพติดโดยการสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมได้ดังนี้^{28 - 30}

1. **การสร้างจิตสำนึกของผู้เสพ** ผู้เสพจะต้องปลูกจิตสำนึกที่ดีงาม มีปัญญายังคิด มองให้เห็นโทษภัยของสิ่งเสพติด ตระหนักว่าผู้เสพยาเสพติด เป็นผู้สร้างปัญหาแก่สังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การเสพเป็นการส่งเสริมการผลิตและการขาย เมื่อมีผู้ติดยาเสพติด ปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังนั้น ผู้เสพยาเสพติดต้องมีจิตสำนึกเห็นประโยชน์สุขของประเทศชาติเป็นหลัก
2. **การสร้างจิตสำนึกของผู้ผลิต ผู้ขายและผู้ร่วมขบวนการ** ธรรมชาติของผู้ผลิตผู้ขายและผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติด จะดำเนินการเพื่อหวังผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลร้ายหรือปัญหาที่จะเกิดแก่คนอื่นหรือสังคมส่วนรวม ยาเสพติดจึงแพร่ระบาดไปทั่วโลกปัญหาเสพติดจึงเป็นปัญหาระดับโลกที่แก้ไขได้ยาก ตราบไถยังมีการผลิตก็มีการขายและการเสพ วัฏจักรของปัญหาที่เกิดจากยาเสพติด จึงไม่อาจทำให้หมดสิ้นไปได้ ปัญหาเสพติดพอจะแก้ไขได้ หากผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้ร่วมขบวนการมีจิตสำนึกที่ดีงาม
3. **การสร้างจิตสำนึกรักชาติ ผู้ผลิต ผู้ขาย และผู้ร่วมขบวนการค้ายาเสพติด** ต้องถามตัวเองว่าเป็นคนไทยหรือเปล่า ถ้าเป็นคนไทย ทำไมจึงผลิตและค้าขายยาเสพติดเพื่อทำลายคนไทยด้วยกัน หรือความโลภความเห็นแก่ตัวทำให้เลือดไทยจืดจางไป การทำลายคนไทยจึงเท่ากับเป็นการทำลายชาติไทย คำขวัญของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ รัฐบุรุษของเมืองไทยที่ว่า "คนค้ายาเสพติด เป็นคนทรยศชาติ"

4. การสร้างจิตสำนึกของประชาชนทั่วไป ต้องถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเสพติด ช่วยกับบรรณรงค์ต่อต้านการผลิต การขาย การเสพยาเสพติดอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อลดช่องว่างปัญหาเสพติด
5. การสร้างจิตสำนึกของภาครัฐ ปัญหาเรื่องยาเสพติดนับว่าเป็นภาระงานหนักของรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัย แม้รัฐบาลพยายามใช้นโยบายและกลยุทธ์ในหลายรูปแบบเพื่อแก้ปัญหาเสพติด แต่ก็ไม่สามารถจัดปัญหาเสพติดให้หมดจากสังคมไทย

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของ ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของ กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ยังมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเนื่องจากความอ่อนแอของชุมชน และการไม่มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ นับเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ปัญหาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในชุมชน จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง และนโยบายของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายในการเอาชนะยาเสพติด เป็นวาระแห่งชาติโดยมีมาตรการการปฏิบัติในการเสริมสร้างพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินงานระดับชุมชนและหมู่บ้านให้ตระหนักถึงภัยของยาเสพติด และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และภาคชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งกองกำลังสุรศักดิ์มนตรีจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด จากการรวบรวมวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสารรายงานการวิจัย นักวิชาการ บทความ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวทางในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ได้ดังนี้^{31 - 36}

1. **กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน โดยการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ว่ามีปัญหาสาเหตุติดด้านใดบ้าง เช่น ในพื้นที่อาจมีปัญหาด้านการผลิต การค้า และการแพร่ระบาดของยาเสพติด บางพื้นที่อาจมีปัญหาด้านเฉพาะการแพร่ระบาดเท่านั้น โดยไม่มีปัญหาด้านการผลิตและการค้า และบางพื้นที่อาจไม่มีปัญหาด้านใดเลยการวิเคราะห์และจำแนกลักษณะของพื้นที่และปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการต่อไป
2. **กำหนดมาตรการในการดำเนินงานในลักษณะผสมผสาน** ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่เป้าหมายจะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาได้ ในอดีตการใช้มาตรการใด ๆ เพียงมาตรการเดียวไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ จึงควรผสมผสานมาตรการให้เหมาะสมตามสภาพปัญหา ซึ่งมาตรการที่ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรนำมาใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ มาตรการป้องกันยาเสพติด มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถนะผู้ติดยาเสพติด และมาตรการปราบปรามยาเสพติด
3. **ดำเนินงานในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการ** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรีควรดำเนินงานในลักษณะบูรณาการเข้าไปในภารกิจปกติของหน่วยที่ดำเนินการกันอยู่ มิใช่งานพิเศษแต่ควรเป็นเนื้องานเดียวกับการปฏิบัติการกิจปกติที่ดำเนินการกันอยู่ เช่น ในกระบวนการให้สุขศึกษาของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ดำเนินงานแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ก็สามารถบูรณาการเนื้องานป้องกันยาเสพติดเข้าไปในแผนงานโครงการของภารกิจหลัก
4. **ระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี เพียงหน่วยงานเดียวไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติการครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่รับผิดชอบได้ จึงต้องอาศัยการประสานงานและส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การประสานความร่วมมือดังกล่าวควรดำเนินการอย่างใกล้ชิด

และกำหนดบทบาทในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมให้กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

5. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน สามารถจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ดังนี้

5.1. **การให้การศึกษา** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติตลอดจนพฤติกรรมของเยาวชน ผู้นำชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด คุณภาพชีวิต และการป้องกันตนเอง ครอบครัวชุมชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด การให้การศึกษาสามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยการบรรยาย อภิปราย โต้เวที จากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ , การประชุม การสัมมนา การฝึกอบรม ดำเนินการโดยการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และนำมาแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

5.2. **การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดสร้างเจตคติในการต่อต้านการใช้ยาเสพติด สร้างความตระหนัก และจิตสำนึกในปัญหาเสพติด ซึ่งการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลสามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง เช่น การใช้สื่อระหว่างบุคคล สื่อสาธารณะ สื่อมวลชน

5.3. **การจัดกิจกรรมทางเลือกให้ชุมชน** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาประชาชนในชุมชนทั้งทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ให้นำเวลาว่างที่มีอยู่ไปทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ทำให้ห่างไกลจากการใช้ยาเสพติด เป็นการส่งเสริมให้รู้สึกว่าคุณค่า เช่น กิจกรรมประเภทกีฬา กิจกรรมประเพณีนันทนาการ กิจกรรมประเภทศิลปหัตถกรรม เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และ กิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

5.4. **กิจกรรมแก้ไขปัญหและบำบัดฟื้นฟู** ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรจัดชุดแพทย์เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยอันเป็นผลจากการใช้ยาเสพติด แต่ยังไม่ติดยาเสพติด ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้เปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมในการใช้ยาเสพติด และพัฒนาประชาชนในชุมชนให้มาปฏิบัติการด้านนี้ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำเยาวชน พระ เพื่อสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ ชักจูงให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ช่วยในการควบคุมและติดตามผลการบำบัดรักษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือระดับประคองดูแลให้กำลังใจแก่ผู้ที่ผ่านกระบวนการบำบัดยาเสพติดเรียบร้อยแล้วให้สามารถยืนหยัด งดใช้ยาเสพติดได้ในที่สุด

ตัวอย่างแนวทางในการดำเนินแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้กับชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ของ ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ตามแนวคิดของขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในพื้นที่ เช่น ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านโดยบูรณาการกับอาสาสมัครที่มีในพื้นที่เช่น อปพร. อสม, อาสาคุมประพฤติ เป็นต้น โดยมีกองกำลังสุรศักดิ์มนตรีเป็นแกนนำหลักในการประสานงาน เพื่อให้ชุมชนร่วมคิดร่วมแก้ไขปัญหาร่วมตรวจสอบ ดูแลกันเองในหมู่บ้าน
2. สนับสนุนการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินการต่าง ๆ
3. จัดทำแผนออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับประชาชนรายครัวเรือน เป็นประจำ สม่ำเสมอเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับประชาชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

4. เพิ่มช่องทางการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย เช่น การให้เขียนแสดงความคิดเห็นแล้วหย่อนลงในกล่องกระดาษเพื่อให้ผู้นำหมู่บ้าน/ ชุมชน นำข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากประชาชนไปพิจารณาดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

1. ส่งเสริมจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติให้กับครอบครัวที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งครอบครัวที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น ประกาศเกียรติคุณ ให้งานวัล เป็นต้น
2. เพิ่มช่องทางการให้แจ้งข้อมูลเบาะแสผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่หลากหลาย เช่น ผู้ ปณ.เว็บไซต์ สายด่วน เป็นต้น
3. ส่งเสริมให้มีการจัดประกวดหมู่บ้าน ชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้าน/ ชุมชน ปลอดยาเสพติด เพื่อเป็นต้นแบบให้กับหมู่บ้าน ชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการตื่นตัวของหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

1. จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงภัยของยาเสพติด
2. จัดกิจกรรมสานเสวนาสัญจรตามชุมชน เพื่อกระตุ้นความคิด ความตระหนัก สร้างจิตสำนึก และพัฒนาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อเนื่องยั่งยืน พึ่งตนเองได้
3. ประชาสัมพันธ์ปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้มองผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยและร่วมมือกันนำไปบำบัดรักษาให้หาย หลังจากนั้นเมื่อหายแล้วกลับมาในหมู่บ้าน ชุมชน ประชาชนก็ต้องให้โอกาสคนที่เคยติดยาเสพติดมีงานทำ มีโอกาสในสังคม
4. จัดชุดปฏิบัติการบูรณาการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายออกให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติดในทุกมิติ
5. จัดชุดปฏิบัติการออกตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

1. จัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนประชาชนทุกครัวเรือนเพื่อรับทราบปัญหา ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำรงชีวิต พฤติการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขได้ทัน
2. เพิ่มช่องทางการให้ข้อเสนอแนะ เช่น สายด่วน Call Center สร้างแจ้งผ่านเว็บไซต์ในการรับเรื่อง และกล่องแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี โดยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าในพื้นที่รับผิดชอบของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี มีปัญหายาเสพติดเนื่องจากภูมิประเทศมีความเป็นเมืองที่มีพื้นที่แนวชายแดน จึงมีความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตามตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายโดยใช้เจ้าหน้าที่ภาคีรัฐเพียงอย่างเดียวทำได้ยาก จึงส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ การใช้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จะทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบท มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชนและร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง

สำหรับแนวทางในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ควรให้ความสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดรวมถึงผลกระทบ

ที่คนในชุมชนจะได้รับทั้ง ต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ต้องให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน แต่ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน ชุดปฏิบัติการกิจการพลเรือน กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุนและร่วมการดำเนินงานกับทุกหน่วยงาน และเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหา ในชุมชนและติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน จะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต่าง ๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- ¹ สถาบันพระปกเกล้า. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า; 2558
- ² รายงานผลการสัมมนาโครงการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. อุตรธานี: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2562.
- ³ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580).
- ⁴ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. รายงานสถานการณ์ด้านยาเสพติดด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว . อุตรธานี: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2562.
- ⁵ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. นโยบายการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนในพื้นที่ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ในพื้นที่ชายแดน. อุตรธานี: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2562.
- ⁶ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. รายงานผลงานกระทำผิด พรบ. ยาเสพติด ตามแนวชายแดน พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ในพื้นที่ชายแดน. อุตรธานี: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2561.
- ⁷ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. รายงานผลงานกระทำผิด พรบ. ยาเสพติด ตามแนวชายแดน พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ในพื้นที่ชายแดน. อุตรธานี: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2562.
- ⁸ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเลย. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2563. เลย: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเลย; 2563.
- ⁹ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดหนองคาย. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2563. หนองคาย: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดหนองคาย; 2563.
- ¹⁰ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดบึงกาฬ. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2563. บึงกาฬ: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดบึงกาฬ; 2563.

- 11 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนครพนม. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2563. นครพนม: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดนครพนม; 2563.
- 12 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2563. มุกดาหาร: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดมุกดาหาร; 2563.
- 13 ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. รายงานสถานการณ์ด้านยาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ: กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี; 2562.
- 14 ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ; 2539.
- 15 สิงห์ ปานะชา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2558.
- 16 วีระพงษ์ บัวทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ; 2552.
- 17 วิวัฒน์ ใจเอื้อ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2554.
- 18 จุลศักดิ์ บุญแดง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2558.
- 19 มนัส ธีราพันธ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลหมือ่ง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559.
- 20 เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2537.
- 21 เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2527.
- 22 ภคพิส ส่งวัฒนายุทธ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัดเพชรบุรี. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2558.
- 23 ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.

- ²⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ. “ปัญหายาเสพติด : การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่กฎหมาย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2522.
- ²⁵ Vold, G., & Bernard, T. *Theoretical Criminology* (3rd ed). New York: Oxford University Press; 1986.
- ²⁶ Siegel, Larry J. *Criminology*. Belmont: Thomson Wadsworth; 2007.
- ²⁷ สุขสันต์ แก้วลือ, ส.ต.ท. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2553
- ²⁸ โกศล วงศ์สวรรค์. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: ธเนศวร; 2551.
- ²⁹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2559
- ³⁰ ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558
- ³¹ อคิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2548.
- ³² สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 2558.
- ³³ ปารีชาติ วัลย์เสถียรและคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2543.
- ³⁴ Jack P. Gibbs. *Punishment and Deterrence*. New York: Elsevier; 1975.
- ³⁵ ญัฐสินี สมคิด. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดจันทบุรี, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา; 2553.
- ³⁶ สะแลแม อาแวนิ. การป้องกันยาเสพติดโดยองค์กรชุมชน จังหวัดปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี; 2550.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก วรวุฒิ สำราญ

วัน เดือน ปีเกิด

14 มีนาคม 2516

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2539

วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาสรรพาวุธ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ. 2548

หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 83 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2539

ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา

กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8

พ.ศ. 2542

ผู้บังคับหมวด กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พ.ศ. 2544

ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา

กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8

พ.ศ. 2555

ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8

พ.ศ. 2558

เสนาธิการ กรมทหารราบที่ 8

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2561 - 2563

รองเสนาธิการ กองพลทหารราบที่ 3